

İÇİMİN RENKLERİ

Nilüfer Gürsoy

Bağlam Yayınları 482
Şiir - 9
ISBN 978-605-9911-76-4

Nilüfer Gürsoy
İçimin Renkleri

© Bağlam Yayıncılık
© Nilüfer Gürsoy

Birinci Basım: Mart 2021
Kapak Tasarımı: Mehmet Ali Kalacı
Baskı: Umut Kağıtçılık Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Fatih Cad. Yüksek Sok. No: 11/1 Başakhan Merter/İstanbul

Yayınevi Sertifika Numarası: 44685
Matbaa Sertifika Numarası: 45162

BAĞLAM YAYINCILIK Hobyar Mah. Narlıbahçe Sok. No: 9/3 Çağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 513 59 68 / 244 41 60 Tel-Faks: (0212) 243 17 27
Web: www.baglam.com e-mail: baglam@baglam.com

Anneme ve babama...

İÇİNDEKİLER

Annem Nilüfer Gürsoy	11
Nilüfer Gürsoy ile Hayat, Siyaset ve Şiir Üzerine Söyleşi	15
ŞİİRLER.....	33
Yeni Bir Dünya Masalı	35
Sessiz İsyân.....	36
Kime Ne	37
Sonsuzluk.....	38
Yaşlandıkça.....	39
Geçmiş.....	40
Geçip Giden.....	41
Şehir İçi.....	42
Yaşadığın Andan	43
Sessiz Dünyam	44
Dilek	45
Afet	46
Sadece Yaşa.....	47
Güzellik.....	48
Sırlar	50
Kedi Köpek Masalı	51
Yetsin Artık.....	52
Taziye Değil.....	53
Sahnedeki Oyun.....	54

Bir Rüya.....	56
İ Hesaplařma	57
Neredeyiz.....	58
Sihir Gibi	59
Eriřilemeyen.....	60
Serap Gibi	61
Artı Zaman	62
řehitlerimiz.....	63
Korkulu Rüya.....	64
Kapalı Güneř	65
Var Olacaktır	66
Gururlanma.....	67
Geçen Zaman.....	68
Sisli Hava	69
Hayat Bu.	71
Viranelik.....	72
Zaman Akışı	74
Bilardo Oyunu.....	75
Savař.....	76
Ahval	78
Yalnızlık.....	79
Özlem	80
Rüyamda.....	81
Zamansız Uęrař	82
ınar Fidesi.....	83
Parti.....	84
eřme'ye zlem	86
Nostalji	87

Günün Sembolleri.....	88
Türkiye Sevdası.....	89
Sürüp Giden Yollarda Rüyada	90
Çınar Fidem	92
Tabiatla İç İçe.....	93
Öğüt.....	94
Ebabil Kuşu	95
Akıp Giden	96
Baskı	97
Yeni Moda.....	98
Yüksek Politika	99
Gün Işığı.....	100
Çekim	101
Diren.....	102
Kaçış	103
Veda.....	104
Issızlık.....	105
Hayatın Kuralı.....	106
Ilıca Geceleri	107
İçimin Renkleri.....	108
“An”Lar.....	109
KRONOLOJİ	111
FOTOĞRAFLAR	121
AD DİZİNİ	159

Annem Nilüfer Gürsoy

Bu kitaptaki şiirleri annem Nilüfer Gürsoy son 5-6 yıl içinde, 2015 ve sonraki yıllarda yazdı. Şiirler tabiat, yaşam-ölüm, yaşamın hayal kırıklıkları, kaybedilenler, yaşlanmak, zaman ve akışı, sosyal değişim karşısında insanın çaresizliği, sevmek ve sevilmek, umutlanmak üzerine. Her zaman bir kedisi olmuş olan annemin hayvanlara ve ağaçlara duyduğu sevgi de şiirlerine yansımış durumda.

Şiirlerin çoğu bizim deprem sonrası kentsel dönüşüm kapsamında İstanbul'da Çiftehavuzlar'da oturduğumuz evden geçici olarak çıkıp Göztepe Ömerpaşa sokakta oturduğumuz evde yazıldı. Burada üç yıl yaşadıkdan sonra annem planlandığı gibi, depreme dayanıklı hale getirilerek bire bir aynısı inşa edilmiş olan Çiftehavuzlar'daki "Celâl Bayar" evine döndü. Taşınma sürecinin tedirginliği de şiirlere yansıdı. Dönemin siyasi olayları ve İstanbul'un en azından bu yöresinin büyük bir şantiye gibi olması da haliyle şiirlerde karşılığını bulmuş oluyor.

1921 Bursa doğumlu Nilüfer Gürsoy'un hayatı cumhuriyetin kuruluşuyla yaşıt denilebilir. Ankara'nın başkent yapılmasına, kentin kuruluşuna, cumhuriyetin ilk yıllarındaki ekonomik hamlelere, Atatürk'ün ölümüne, sonrası tek parti dönemine, Demokrat Parti'nin kuruluşuna, 1946 ve 1950 seçimlerine, Demokrat Parti iktidarı dönemine, 27 Mayıs ve 12 Eylül darbelerine,

darbelerden sonra siyasi partilerin tekrar kuruluş çalışmalarına bire bir tanıklık etmiş bir akademisyen ve politikacı.

Nilüfer Gürsoy ilkökul eğitimini evde özel olarak aldı. Ortaokul ve lise eğitimini Maarif Koleji'nde (TED Ankara Koleji) 1939'da tamamladı. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'ne girdi. Bir yıllık öğrenciliğinin ardından ailesinin Ankara'ya taşınması üzerine Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Filoloji Kürsüsü'ne kaydedildi. 1949 yılında DTCF Klasik Filoloji Bölümü Eski Yunanca Anabilim Dalı'na asistan olarak atandı. "Euripides'in Siyasi Görüşleri" konulu teziyle 1954'te doktor unvanını aldı.¹ 27 Mayıs 1960'da babası 3. Cumhurbaşkanı Celâl Bayar ve tıp doktoru eşi Demokrat Parti Kütahya milletvekili Dr. Ahmet İhsan Gürsoy'un tutuklanarak Yassıada'ya gönderilmeleri ile birlikte üniversiteden uzaklaştırıldı ve doçentliğine hazırlanırken işine son verildi. Daha sonra üniversiteye açtığı davayı kazandıysa da bir daha akademik hayata dönmedi.

1965-80 yılları arasındaki siyasal yaşamı süresince 13, 15 ve 16. dönemlerde Adalet Partisi ve Demokratik Parti'den Bursa ve İstanbul milletvekili olarak TBMM'de görev yaptı. Mecliste millî eğitim ve dışişleri komisyonlarında görev aldı, bütçe görüşmelerinde Demokratik Parti'nin Kültür Bakanlığı bütçesi üzerindeki sözcülüğünü üstlendi. TBMM Kütüphane Kolu başkanlığı yapmasının yanı sıra, kütüphane tüzüğünü hazırlattı ve derleme kütüphaneleriyle ilgili bir kanun teklifi verdi. Kanun

¹ Ayrıntılı bilgiler için, bkz. Hayriye Erbaş, *Bir Cumhuriyet Çımarı, Sözlü Tanıklıklarla Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin 75 Yılı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın 3694, 2016, İstanbul.

teklifi, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'yle gündemden düştü. 1960 Darbesi'nin getirdiği şartlar yüzünden aktif siyasete girmiş olan annemin TBMM'de milletvekilliği de yirmi yıl sonra 1980 Darbesi ile sonlanmış oldu.

Fransızca'yı anadili gibi bilen, İngilizce kaynakları da aynı rahatlıkla okuyan annem Nilüfer Gürsoy, eski Yunanca ve Latinceyi de üniversitede öğrenmiştir. Ciddi bir kitap kurdudur. İncelediği konularla ilgili çıkan kitapları alır ve merakla inceler. 2016 yılında Kadıköy Belediyesi'ne bağışladığı özel kütüphanesinden 20.000 kadar kitap bugün Kadıköy Şehremaneti Binası Kütüphanesi'nde kendi adını taşıyan bir salonda okuyuculara sunulmuş bulunuyor. Çocukluđumdan hafızama nakşedilen, annemin kulaklıkla müzik dinlerken kendinden geçmişçesine bir kitapla bütünleşmesinin görüntüsüdür.

1967 yılında kurulmuş olan Celâl Bayar Vakfı Mütevelli Heyet Başkanlığı'nı bugüne kadar yürütmüş olan Nilüfer Gürsoy, bilimsel araştırmaya çok önem veren, büyük resmi kaybetmeden detaylar üzerinde titizlikle duran bir yapıya sahiptir. Üniversitede kalabilseydi pek çok eser bırakacağına, kendini vererek, zevkle ve sabırla bilim insanlarının yetişmesine katkı sağlayacağına inanıyorum. Onun hayatına vurulan darbelerin sadece şahsen kendisine değil, toplum geneli için de bir kayıp oluşturduğunu düşünürüm.

Bugün halen her sabah aldığı gazetelerden ve akşamları da televizyonlarda seçtiği tartışma programlarından günlük haberleri ve siyasi gelişmeleri izlemekte. Olaylar karşısında kaygılarını, üzüntüsünü ve sevincini aktif olarak yaşamakta. Günlük tutmakta, şiir yazmakta. Teknolojideki yeniliklere her zaman meraklı olan annem

80 yaşından sonra e-posta ile haberleşmek ve yazdığı metinler için kolaylık olsun diye bilgisayar kullanmayı, internette dolaşmayı öğrendi, ancak yazılarını her zaman kağıt üzerine el yazısıyla yazmayı tercih etti. Ekran görüntülerini kaygan buldu, bilgisayara güvenemedi ve verilerin korunduğundan emin olamadı. Tutkularından birisi de televizyonda bilardo maçlarını izlemek ve kazananlar üzerinde tahmin yürütmektir. Hayattan vazgeçmemesiyle bizlere örnek olduğunu düşünüyorum.

Annem bu şiirlerin basılmasını farklı sebeplerden dolayı önce tereddütle karşıladı. Şiirlerin çok özel, şahsi duyguları temsil ettiği için aile içinde kalması gerektiğini düşündü. Bazı şiirleri de çok siyasi olduğu için bu yayında yer almıyor. Tabii, bir bakış açısına göre her özel duygu ve düşünce aynı zamanda siyasidir. Annem şiirlerin bir edebi değeri olmadığı düşüncesiyle önceleri yayınlanmalarını istemedi ama sonra izin verdi. Şiirleri İçimin Renkleri başlığı ile annemin 100. yaşında yayınlayan Bağlam Yayınevi'ne teşekkür ediyorum.

Ben toplumda birbirimizi tanımanın önemli olduğunu ve bunun en güzel yollarından birisinin de iç dünyamızın düşünce pencerelerini yansıtan sözler, yazılar ve varsa şiirlerimizin uygun ortamlarda paylaşılması olduğunu düşünüyorum. Toplumlara anlayabilmek de aslında insanları ve yaşamlarını tanımaktan geçiyor.

Şiirleri ilgi ve zevkle okumanız dileğiyle.

Akile Gürsoy

Ocak 2021

Nilüfer Gürsoy ile Hayat, Siyaset ve Şiir Üzerine Söyleşi²

—Şiir yazmaya ne zaman başladınız? Şiir yazmak nereden aklınıza geldi?

— Şiire karşı her zaman bir merakım vardı. Ara ara da yazardım. Eskiden de tek tük yazdıklarım vardı, aransa bir yerlerde bulunur. Ortaokul birinci sınıfta, 12 yaşlarında İngilizceyi öğrenmeye başlarken, daha hiç İngilizce bilmiyoruz, bütün sınıf Amerikalı öğretmenimiz Miss Nosser bize birinci senenin sonunda Wordsworth'ün *Daffodils*³ şiirini ezberletti. Tek kelime İngilizce bilmezken kısa zamanda o şiiri anlayıp tadına varacak hale getirdi. Baudelaire, Verlaine, Rimbaud gibi Fransız şairlerini severim. Fransız edebiyatına yönelmem kendi başıma oldu diyebilirim.

Ankara'da Ulus Meydanı'nda Çankaya'ya uzanan yol üzerinde Akba Kitabevi vardı. Sahibi Bilal Akba'yı babam tanırdu. Beni alır kitapçıya götürürdü. Onlar sohbet ederken kitapları keşfe çıkardım. Eve elimde seçilmiş bir kitapla dönerdik.

² Dipnotlar açıklayıcı olması amacıyla tarafımdan eklenmiştir (Akile Gürsoy).

³ Romantizm akımının temsilcilerinden, 18. Yüzyıl İngiliz şairi William Wordsworth'ün "*Daffodils*" (Nergisler) şiiri şu mısralarla başlamaktadır: Bir bulut gibi yalnız dolaştım / Ovalar ve tepeler üzerinde yüksekte yüzen...

—Demek ki eğitim hayatı şiire merakınız üzerine etkili olmuş.

—Okuma ve yazmayı öğrenmeye Latin harfleriyle Fransız mürebbiyem Madame Eugénie ile Fransızca başladım. Türkiye’de Latin harflerine geçildiğinde ben Fransızca eğitim görüyordum. Aritmetiğe de Fransızca başladım. Türkçe öğretmenim Müzeyyen Armay benim ilkokul öğretmenimdi, eve gelerek beni yetiştirdi. İlkokulu evde okudum. Resmî 5. sınıf imtihanını vererek ortaokula girdim.

Okulda bize “efendim” demek yasaklanmıştı. Efendim kelimesi, kendinden daha üstün birisinin, bir efendinin varlığını kabul etmek olarak telakki edilir ve hoş görülmezdi.

—Türk şairlerinden etkilendiğiniz, sevdiğiniz var mı?

—Tabii. Ahmed Haşim,⁴ babamla beraber Lozan’da bulunmuş olan Yahya Kemal,⁵ sonra Faruk Nafiz Çamlıbel,⁶ nesir yazıları şiir gibi olan Şinasi Hisar.⁷ Faruk Nafiz

⁴ 1887 Bağdat doğumlu Ahmed Haşim, annesinin ölümü üzerine İstanbul’a gelerek Galatasaray Sultani Mektebi’nde yatılı okuyan, simbolizmin öncülerinden kabul edilen, şiirleri hayal zenginliği, iç ahenkteki kuvvet ve büyük telkin kabiliyeti ile dikkat çeken şair. 1933’te Kadıköy’de öldü.

⁵ Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958), şiirlerinin Divan edebiyatı ile modern şiir arasında bir geçiş oluşturduğu kabul edilmektedir.

⁶ Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973), Ünlü Han Duvarları şiirinin yanı sıra, Behçet Kemal Çağlar ile birlikte Onuncu Yıl Marşı’nın sözlerini yazmıştır. TBMM’de XI. Dönem İstanbul DP Milletvekili olarak görev yaptığı için 27 Mayıs Darbesi’nde gönderildiği Yassıada’dan yazdığı şiirlerin bir dördlüğü şöyledir:

“Bilmiyor gülmeyi sakinlerinin binde biri
Bir vatan derdi birikmiş bir avuçluk karada